

להורים
בלבד:

המפתח להצלחה של תלמידים

במאה ה-21

המפתח להצלחה

של תלמידים

במאה ה-21

סקירת מצב החינוך בישראל
והצעת פתרונות מעשיים להורים

דוד שר

תוכן העניינים

5	האתגרים במערכת החינוך בישראל.....
11	הפתרון היחידי.....
16	דחיית סיפוקים.....
18	מסגרות נפרדות.....
20	התמודדות בחיים.....
22	שאלות ותשובות.....
25	התבוללות.....
26	”עכשיו אתה בוכה?”.....
28	הגזילה.....
30	זמן שיגור החץ.....

כתיבה ועריכה: **דוד שר**
איתור סקרים: **שחר לביא**
הגהות: **יונתן בן דוד**
גרפיקה: **יעל**

כל הזכויות שמורות למחבר,
ניתן להעתיק שלא לצרכי מסחר

לקבלת חוברת מודפסת
k50006666@gmail.com

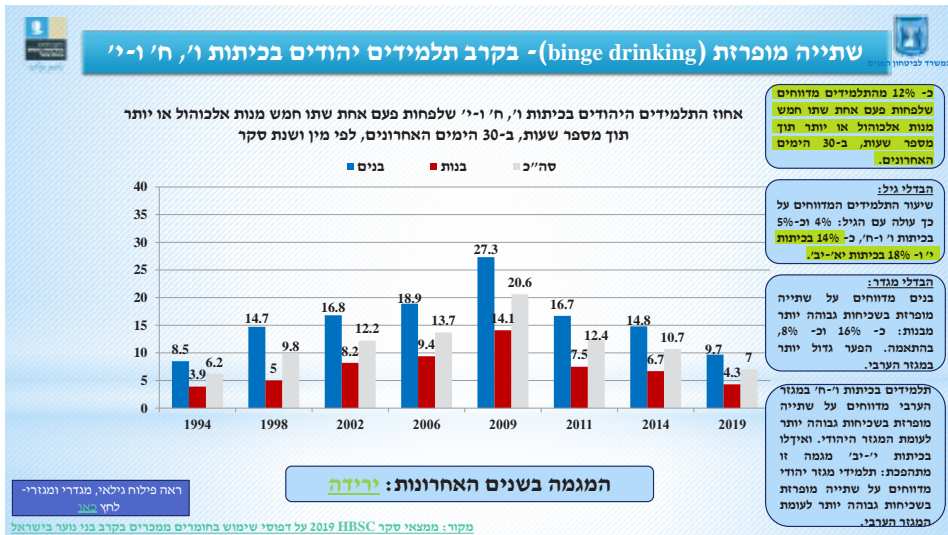
האתגרים

של מערכת החינוך הישראלית:

שתית אלכוהול בקרב תלמידי בית הספר

כ-12% מהתלמידים מזוהים כשתייה מופרזת (binge drinking) בקרב תלמידי בית הספר
 חיש אנה אלכופולס או יוגר - גאך מספר אלון

מתוך: המשרד לביטחון הפנים, תמונת מצב לאומית 2022, אלימות סמים אלכוהול ותחושות ביטחון.

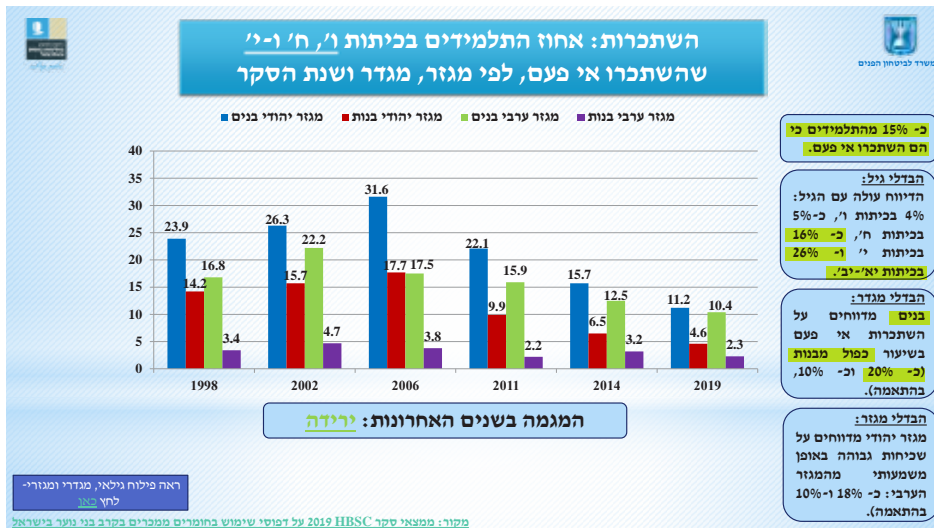
האתגרים

של מערכת החינוך הישראלית:

שתיית אלכוהול בקרב תלמידי בית הספר

כ-15% אוגמנטציה, השגכרו אי פלס. 26% בכיגוג יא-יז

מתוך: המשרד לביטחון הפנים, תמונת מצב לאומית 2022, אלימות אלכוהול ותחושת ביטחון

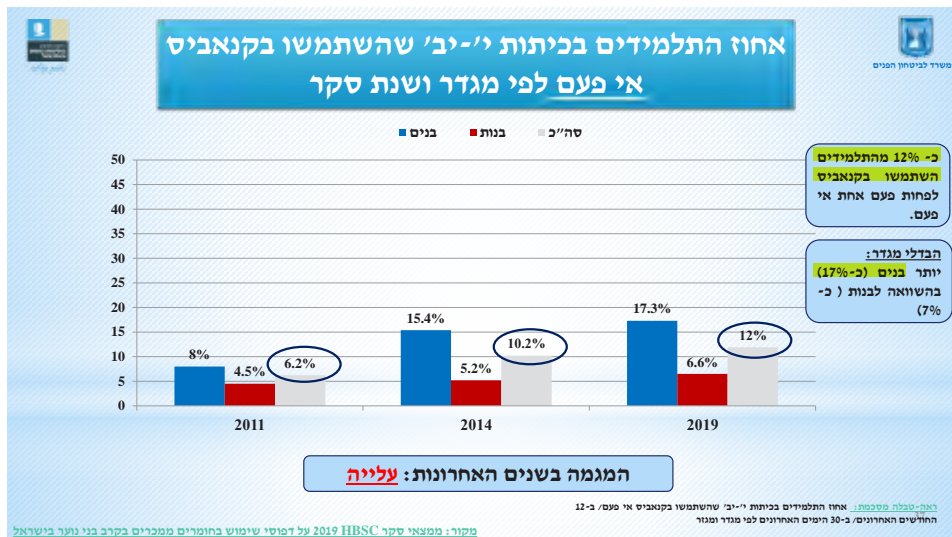
האתגרים

של מערכת החינוך הישראלית:

שימוש בחומרים מסוכנים בקרב תלמידי בית הספר

כ-17% אגמאזיזיק (בזיק) האגמאזיק בקנאביס

מתוך: המשרד לביטחון הפנים, תמונת מצב לאומית 2022, אלימותסמים אלוהול ותחושת ביטחון

האתגרים

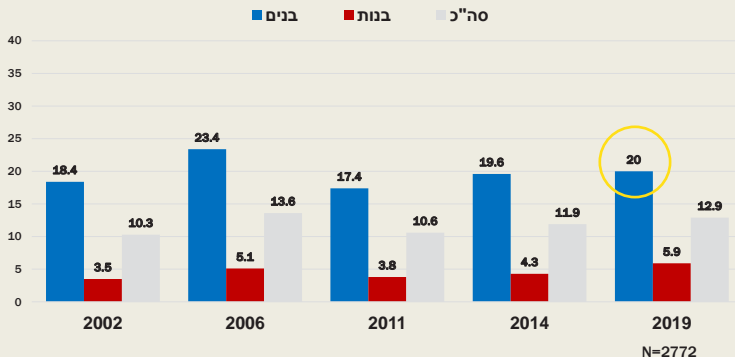
של מערכת החינוך הישראלית:

נשיאת נשק בקרב תלמידי בית הספר

20% מהגאמיז'יק נשאו אום כלי נשק (סכין/אולטר/אלטר)

נשיאת נשק: אחוז התלמידים שב-30 הימים האחרונים נשאו עמם נשק, כגון סכין, אולטר, מקל (אלה) או אקדח, לפי מגדר ושנת הסקר
כיתות ו', ח ו-י

ממצאי סקר HBSC על דפוסי שימוש בחומרים מסכרים ומעורבות באלימות בקרב בני נוער בישראל – פרופ' יוסי הראל-פיש, דצמבר 2019.

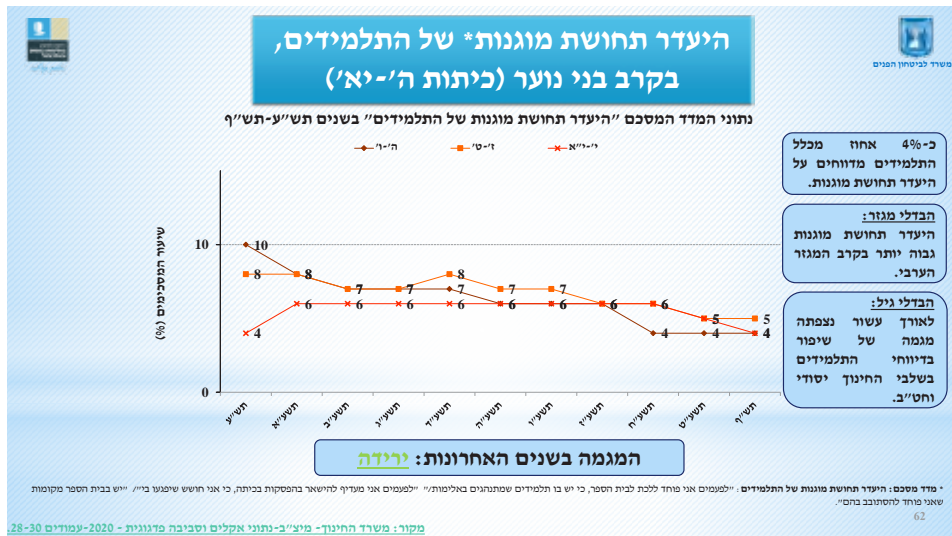
מתוך: נוער בישראל ממצאי סקר HBSC ישראל 2019

האתגרים

של מערכת החינוך הישראלית:

היעדר תחושת מוגנות בבית הספר*

מתוך: המשרד לביטחון הפנים, תמונת מצב לאומית 2022, אלימות סמים אלוהול ותחושת ביטחון

* פחד ללכת לבית הספר מחמת אלימות/ העדפה להישאר בהפסקה בביתה מפחד וכדומה

האתגרים

של מערכת החינוך הישראלית:

תיקים פליילים

לוח 8.1 קטינים בעלי תיקים פליילים, לפי מסגרת לימוד, גיל ומין, תשע"ה (2014/15)

שיעור ל-1,000 קטינים (1)			מספרים מוחלטים			מסגרת לימוד וגיל
בנות	בנים	סך הכל	בנות	בנים	סך הכל	
1.5	18.0	10.0	751	9,200	9,951	כלל בני 12-18 באוכלוסייה
0.3	4.5	2.5	75	1,019	1,094	14-12
1.8	21.0	11.7	251	3,058	3,309	16-15
3.2	36.6	20.3	425	5,123	5,548	18-17
1.0	12.5	6.8	435	5,752	6,187	בתי ספר בפקוח משרד החינוך - סך הכל
0.3	4.1	2.2	57	873	930	14-12
1.2	16.2	8.8	150	2,123	2,273	16-15
1.9	24.3	12.8	228	2,756	2,984	18-17
						בתי ספר בפקוח משרד הכלכלה והתעשייה -
30.2	89.9	78.7	68	876	944	סך הכל
108.1	172.0	153.8	4	16	20	14-12
23.0	88.4	76.9	18	324	342	16-15
32.2	89.6	78.5	46	536	582	18-17
-	9.8	9.7	-	35	35	ישיבות - סך הכל
-	-	-	-	-	-	16-15
-	9.8	9.7	-	35	35	18-17
7.0	63.7	36.9	248	2,537	2,785	ללא מסגרת לימוד - סך הכל
1.1	10.6	5.8	14	130	144	14-12
8.2	58.8	33.7	83	611	694	16-15
11.9	104.3	65.1	151	1,796	1,947	18-17

מקורות הנתונים: משרד ישראל; מרשם האוכלוסין; קובצי תלמידים של משרד החינוך ושל משרד הכלכלה והתעשייה.

(1) השיעורים חושבו מאוכלוסיית הקטינים בשנת 2015.

בטבלה להלן מופיעים הממצאים

באשר לנוער בעלי תיקים פליילים בישראל.

ניתן לראות פערים משמעותיים מאד

בין החינוך הממלכתי והמס"ד

מול החינוך התורני,

עד כדי שבגילאים 15-16

אין אפילו בעל תיק פלילי אחד (!)

הפתרון היחידי

ציירו פסיפס של דאגה על פניה. היא התוודתה בפני גיא: "אנו הולכים להפקיד את הילד שלנו בידי בית הספר למשך זמן ניכר מהיום, אך האם הוא אכן ישגשג ויתחנך שם כפי שאנו שואפים?"

חששות אלו גרמו להם לצאת יחד למסע על מנת לחקור את הנוף החינוכי בסביבתם.

במהלך ביקוריהם בבתי הספר הם נתקלו במוסדות בעלי מעלות שונות, כמו: חצרות שטופות שמש ואדריכלות מעוררת השתאות, מסירות עמוקה

המסע החינוכי

נטלי וגיא, הוריו של הראל, מצאו את עצמם בצומת דרכים. נטלי, אשת חינוך מסורה בנפשה, השקיעה את נשמתה ביצירת סביבה ביתית מטפחת. היא התמקדה לא רק בארוחות טובות ומגוונות, אלא גם בעיצוב דמויות הילדים ובהקניית ערכים איתנים.

קבלת פניו של הראל לחייהם הציתה בהם סערת רגשות. בעודם מהרהרים בהחלטה הגורלית לבחור בבית הספר הנכון עבור הראל, חששותיה של נטלי

פיצ'אג? אזא לרוב בני הנולד האמריקאים. אמזיקים בטלפון חכם, כך מצא מזקר חייל, אלה 2-33 אמזיקים (!) מספרם של הסולנים מציכאון בקרב גלמיזי הטיג בינייק וגיכאון *

נצא נא למסע לצד נטלי וגיא, בעודם מנווטים בין שלל האפשרויות הבית-ספריות, מתעמקים בתוכן החינוכי של כל מוסד, ובתוצאות המוחשיות שהם משיגים. מסע שיחשוף את מידת ההשפעה האמיתית של כל בית-ספר, לטוב ולרע.

סוגי בתי ספר

קיימים כיום מספר סוגים של בתי ספר: בתי ספר ממלכתיים המיועדים לכלל המגזרים; בתי ספר ממלכתי-דתי (ממ"ד), שרובם הגדול הם כבתי ספר הממלכתיים בתוספת מעט יהדות; בתי ספר המותאמים למגזר החרדי; ובתי ספר תורניים הפונים לציבור המסורתי/מתחזק/הדתי/החילוני המעוניין שילדיו יקבלו חינוך תורני הכולל: השקעה מרבית בהקניית ערכים ומושגים ביהדות, מידות טובות, אמונה

למצוינות אקדמית, שילוב טכנולוגי והכנת התלמידים לעידן הדיגיטלי, ועוד.

עם זאת, כשחזרו הביתה, תחושה של אי נוחות נשארה אצל נטלי. טיולי היום הותירו אותה כנוסע אשר בליבו פחד מטיסה, שלמרות שבחן מטוסים מקרוב, הפחד בלבו נשאר, לפי שעדיין לא מודע לאופן פעולתם הפנימית של המטוסים ולאמצעי הבטיחות שלהם. באופן דומה, הסיור שבין בתי ספר - הרגיש שטחי; המהות האמיתית של האופן בו יטופח בנם חמקה ממנה. בעיני נטלי, ההוכחה לערכו של בית-ספר, אינה טמונה בתכונותיו הפיזיות, אלא בתוצאות שהוא מניב. כלומר, המבחן האמיתי טמון בהתבוננות בילדים הבוגרים - האם הם משכילים היטב? האם הם מפגינים התנהגות ראויה לשבח? האם הם מוגנים מפני השפעות שליליות? האם הם שמחים וטובי לב?

כך גם הלימוד על חגי ישראל נעשה בצורה רחבה עם הבנה מיטבית מדוע חוגגים כל חג ומדוע צמים בימים מסויימים בשנה, וזאת בשונה מבתי ספר הכלליים.

המורים והמורות אשר להם דוגמא אישית ויידע רחב, מחדירים בתלמידים מושגים ביהדות, מלמדים כיצד יש לכבד את ההורים, לציית להם, ולדבר אליהם בכבוד הראוי - כמצוות התורה (שמות כ, יא): "כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ". כך גם בונים הם את אישיות התלמידים ומלמדים את החשיבות הערכית של כבוד החברים, ככתוב בתורה: "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ - כָּמוֹךָ" (ויקרא יט, יח); "לֹא תִשָּׂא אֶת אָחִיךָ בְּלִבְבְּךָ" (ויקרא יט, יז). מלמדים על הצורך לחמול על האחרים,

ועל התנהגות הולמת ללא אלימות. הדגש שניתן לערכים חשובים אלו, בא לידי ביטוי גם בתעודות, בהן

בבורא עולם, תפילה, לימוד על משמעות החגים ופרשת שבוע, לימוד על דרכי התמודדות עם יצרים והגנה מנזקי התקשורת. בתי ספר אלו פונים גם להורים שאחד מהם התחזק והשני עדיין לא.

בבתי הספר התורניים, מלבד ההשקעה ברמת לימודים גבוהה, ישנו דגש מרכזי מאד (!) להקניית ערכים ומידות טובות, אשר הן אבן בסיס ביהדות, וכפי שכתב המקובל הנודע רבי חיים ויטאל (המהר"ח) בספרו "שערי קדושה" (ח"א שער ב): "בנפש תלויות המידות הטובות והרעות, והן כיסא ויסוד ושורש אל הנפש העליונה השכלית, אשר בה תלויים תרי"ג מצות התורה". וכל זאת מבלי לפגוע באיכות לימודי החול אשר נלמדים ברמה גבוהה.

לימוד התנ"ך בבתי-ספר אלו, אינו נלמד כבדרך אגב או בצורה רדודה/מעוותת, אלא נלמד בצורה טובה נכונה וחויייתית.

בבתי ספר אלו, על אף שמשקיעים לא מעט זמן על מנת להקנות ערכים ומושגים ביהדות בצורה מקצועית ונכונה, אינם פוגעים באיכות הלימוד של שאר המקצועות. לומדים הם את כל **תוכנית הליב"ה** שעל פי דרישת "משרד החינוך" ואת שאר המקצועות הנלמדים בבתי הספר ממלכתיים, ויש מהם שאף מתחילים את לימוד האנגלית כבר מכיתה א', וזאת על מנת שהילדים יהיו

ברמת לימודים גבוהה.

ואדרבה, מכיוון שמדובר במסגרות נפרדות, התלמידים מרוכזים יותר, ומצליחים להגיע להישגים לימודיים גבוהים יותר (ראה להלן בהרחבה).

ובפרט שהמשמעת בבתי ספר אלו גבוהה יותר, דבר המאפשר למורים להקדיש זמן רב יותר להוראה במקום לניהול התנהגות. וזאת מלבד מה שהילדים במסגרות אלו, אינם שקועים

התלמידים מקבלים ציון לא רק על יידע לימודי, אלא גם על יחס לחברים מידות טובות וערכים במשך שנת הלימודים.

כבוד והערכה רבה יש בבתי בספר אלו בין התלמידים למורים. כשהמורה נכנס/ת התלמידים עומדים לאות כבוד, דבר המשפיע בהחלט על קבלת הדברים מהמחנכים בלב התלמידים.

צוות בית הספר רואים את המקצוע שלהם כשליחות קודש, דבר המתבטא בהשקעה מרבית ותשומת לב תמידית לתלמידים, בראיית כל תלמיד ותלמיד כאילו הוא הילד שלהם** ; נתינת עינם גם על הילדים 'השקופים', והדאגה להם הן מבחינה רגשית והן מבחינה חינוכית ולימודית; יחס להורים עם חמימות מיוחדת וקשר צמוד אודות הילד, עם יד תומכת ומכוונת. והתוצאות: ניכרות על פני התלמידים - עד כמה מתגעגעים הם לבית הספר ולצוות החינוכי.

והממ"ד וההתרחשויות הנזכרות בתחילת מאמר זה אינן מצויות בהם. בפרקים הבאים נעמיק מזוויות נוספות בגורמים לשוני הקיים בין מערכות החינוך והשלכותיהן על ילדים בשנות בית הספר ובגיל ההתבגרות.

בהתכתבויות ברשתות החברתיות, וממילא הם מרוכזים בלימודים, וניתן ללמדם יותר.

וזאת מלבד מה שנחשף במחקר מקיף שנערך על ידי פרופ' איריס לוי מאוניברסיטת תל אביב, ד"ר יורם דמבו ממושרד החינוך, והפסיכולוג פרופ' רוברט סיגלר מאוניברסיטת קרגי מלון בפנסילבניה, כי בגלל שיטת הלימוד וההתעמקות בתלמוד, מפתחים התלמידים במסגרות תורניות יכולת חשיבה לוגית שעולה על זו של הממלכתיים***.

לאחר הקדמה זו, המפרטת את סוגי בתי הספר השונים, תוך התמקדות מיוחדת בבתי הספר התורניים, מובן מדוע המצב בבתי ספר התורניים שונה לחלוטין מבתי ספר הממלכתיים

*** כדברי רש"י דברים ו, ז. "מגמות", כרך ל"ח, 3, הוצאת מכון הנרייטה סאלד, תמוז תשנ"ז, יולי, 1997. ובאו דבריהם בספר "המהפך 3", עמ' 101. ראה שם בהרחבה עוד בעניין זה.

דחיית סיפוקים

מפורסם המחקר שערך **וולטר מישל** בשנת התש"ל (1970) הידוע בשם **"מבחן המרשמלו"**, בו העמידו ילדים בפיתוי, שאם לא יאכלו את המרשמלו שלפניהם יקבלו מרשמלו נוסף, ובמצלמה נסתרת ששמו בחדר רואים כיצד הילדים מתגרים מהמרשמלו, חלקם התאפקו וחלקם לא הצליחו לעמוד בפיתוי. שנים לאחר מכן, בדקו שוב מה מצבם של אלו שהתאפקו ושל אלו שלא, והתגלה כי אלו שהתאפקו - הזוגיות שלהם הייתה תקינה יותר, היו מסודרים כלכלית, והצליחו בחיים יותר. מלבד זאת, ילד הלומד בבתי ספר הממלכתיים והמס"ד, הגישה שנקלטת

הממצאים המובאים בראשית המאמר אודות הפערים הגדולים של קטינים בעלי תיקים פיליפיים בין אלו הלומדים במוסדות תורניים למוסדות הכלליים, נובעים - בין היתר - מכך שילד הלומד במוסד תורני מתרגל הוא כבר מגיל צעיר לדחיית סיפוקים.

לדוגמה, הילד מתרגל לברך לפני המאכל ולא להכניסו לפיו מיד כשמתחשק לו. כך גם מתרגל הוא להמתין בין אכילת בשר לחלב. ומתחנך גם לגבולות בתחום החברתי - לא להתפרץ על הזולת אלא להתנהג בדרך ארץ, לא לשנוא ולא להשתמש באלימות פיזית או מילולית.

קם רבי לוי יצחק על רגליו, הביט לשמים וקרא: "ריבונו של עולם, התבונן באופיו יוצא הדופן של עמך הנבחר: עם ישראל. הקיסר הרוסי, שליט רב עוצמה עם מערך של כוחות כולל חיילים כלי שיט ובתי כלא כדי לאכוף את צוים, אבטח את גבולותיו, הציב שומרים כדי למנוע יבוא לא חוקי של סחורות, אך סחורות אסורות נכנסות בחופשיות ונמכרות בגלוי. אתה, ציווית בתורתך שלא יהיה ליהודי חמץ בביתו, ללא גבולות פיזיים וללא שומרים, והנה בערב פסח לא נמצא שום שמץ של חמץ בבעלות של אדם יהודי!"

בליבו היא שלא עושים דברים מסוימים אך ורק בשביל שהאדם לא ייתפס ויהיה לו רע יותר בחיים אם יישב במאסר. מה שאין כן בחינוך התורני, הגישה היא שלא עושים את מה שאסור לעשות מצד הערכים הנכונים שיש לנהוג על פיהם. ואפילו אם ברור לו שלא ייתפס על ידי המשטרה, אינו עושה ככל העולה על רוחו.

וכמו שמוספר על רבי יצחק לוי מברדיצ'וב זצ"ל, שביליל הסדר, טרם התחיל את הקידוש שלח מספר מחסידיו לחפש בעיר בגדי משי שנאסר באותה תקופה לסחור בהם. אחרי זמן קצר, חזרו החסידים והשיגו בגדי משי אלו. משחזרו, שלחם שוב, וביקש מהם להביא לו 'חמץ' אשר נמצא בבעלות של אדם יהודי.

אחרי חיפוש לא קצר, חזרו כשידיהם ריקות: "אין חמץ לשום יהודי באזור!".

מסגרות נפרדות

תופסות את בית הספר באופן חיובי יותר, בטוחות יותר בעצמן, נחשפות ליותר מודלים של מנהיגות וניהול חינוכי בידי נשים, ומקבלות יותר מקום להתבלט ולהנהיג¹.

וזאת מלבד העובדה הפשוטה שבכיתות נפרדות הבנים מרוכזים בעצמם ולא בבנות הכיתה, דבר אשר לו השלכות ברורות אודות ההישגים הלימודיים.

¹ Of schools on student achievement and attitudes', journal of educational psychology 1986; המהפך 3 עמ' 73.

ההסברים שניתנו לממצאים, בהם רואים שהציונים גבוהים יותר כאשר ישנה הפרדה בין המגדרים, הצביעו על כך שהמסגרות המעורבות מגבירות הן את אי-השוויון ומצמצמות את ההזדמנויות להתפתחות הבנות, שכן במסגרות אלו ישנה דומיננטיות של הבנים.

ישנן עדויות שהבנים מקבלים יותר את רשות הדיבור, המורים פונים אליהם יותר ומעודדים אותם יותר לשאפתנות בלימודים. והבנות, נוטות 'להיעלם' תוך ההתבלטות של הבנים.

לעומת זאת, הבנות במוסדות הנפרדים,

שיפור בציוני תלמידים אחרי חלוקה לכיתות נפרדות לבנים ולבנות

תוצאות מחקר שנערך בקרב 1512 תלמידי תיכון בר-אילן בנתניה,
שהישגיהם נבדקו במשך 9 שנים

ממוצע אחר הפרדה	ממוצע לפני הפרדה	מקצוע
85	73	סוציולוגיה - בנים
86	81	סוציולוגיה - בנות
80.5	74.5	ביולוגיה - בנים
86.6	76	ביולוגיה - בנות
84	81	מתמטיקה - בנים
89	85	מתמטיקה - בנות
82.5	79	אנגלית - בנים
81	81	אנגלית - בנות
84	81	פיסיקה - בנים
87	82	פיסיקה - בנות

התמודדות בחיים

תכלית החיים, ייאבד מיד את שמחת החיים ואף את הסיבה לחיות (!) כאשר יחסרו לו מילויי התאוה, הכסף, והנאות העולם.

אולם בדרך התורה הקדושה, ההורים והמורים, אם הם יראי שמים באמת, משמשים דוגמא חיה לחיים בעלי תכלית רוחנית נצחית, ולעמידה בגדרים ובגבולות גם כאשר אין רווח או הפסד גשמי בצדם, אלא רק מפני שאלה הן מצוות התורה וערכי היהדות. הם יוותרו לעיני ילדיהם גם לצורך עצמם על שלגון קר ביום קיץ חם, רק משום שאין לו הכשר ראוי. הם יעצרו את שטף הדבור באמצע משפט כדי שלא להיכשל

שיטת החינוך של התרבות המערבית שחדרה למרבה הצער לעמנו, מרגילה ומחנכת את הילד עוד משחר ילדותו (!) לנצל את העולם הזה עד תום, כאשר מצוי שרק המשטרה היא הסיבה לגבול.

וזוהי הסיבה העיקרית לדכדוך הפנימי ולעצבות הנפשית הנפוצים כל-כך בקרב צעירים חניכי בתי הספר והבוגרים שאינם מתחנכים על פי דרכה של תורה, וחוסר היכולת של רבים מאחינו אלה, קרבנות התרבות המערבית, להתמודד עם קשיים בחיים, לעיתים עד כדי התאבדות בעת קושי עמוק. שכן אדם שהורגל וחונך להתייחס לנהנתנות החומרית כאל

באיסור לשון-הרע. והם אף ישאלו חפץ לשכן אף על פי שהוא לא עשה כן כשהתבקש אתמול, משום שהתורה אוסרת להתנקם.

ואשרי ההורים אשר השכילו והצליחו להביא את ילדיהם בעבודה רבת שנים להכרה ברורה כי הטוב האמיתי נעוץ בחיים הנכונים על פי הגדרים והגבולות אשר לימדנו הבורא יתברך לחיות במסגרתם לטוב לנו. למן שבת, תפילין, צדקה, חסד, לימוד תורה וכו', ועד אכילת הטוב והראוי, שמירת הגוף מסכנה, נתינה ונטילה במידה הנכונה ובעיתוי הנכון, שמירת איכות הסביבה וסדר בכל ענין (תמצות דברי הרב זמיר כהן בספרו "מפתחות לחיים" עמ' 252).

בנוסף לכך, בבתי-ספר התורניים מלמדים על כך ש"כל דעביד רחמנא לטב עביד [כל מה שעושה הקדוש ברוך-הוא, לטובה הוא עושה]", ועל

הביטחון בה' שמספיק לאדם השתדלות סבירה וה' כבר דואג לסדר את כל העניינים בצורה הטובה ביותר עבורו, וממילא אין לו יותר מה לחשוש או לדאוג, ועל כך שבעת צרה או משבר פונים ישירות לבורא עולם ומתפלל אליו.

ואז נפש הילד נעשית בריאה ושמחה יותר, שכן יש לו ארגז כלים כיצד להתמודד בעת משבר, ולא לשלוח יד בנפשו ח"ו בעת משבר עמוק. לעומת זאת, ילד הלומד בבית ספר שאינו תורני, מעולם לא לימדו אותו שאם הוא מתאבד הוא נכנס לצרה גדולה יותר בעולם הבא, וגם אין לו את כלי ההתמודדות הנ"ל, ואז מעלה בדעתו שעל ידי ההתאבדות הוא מתפטור מהצרה ויהיה לו טוב יותר...

שו"ת

שאלות ותשובות

בהכרח משפיעה עליו.

הרמב"ם דן בתופעה זו על מבוגרים, אך היא הופכת קריטית עוד יותר כאשר מדובר על ילדים שעדיין אין להם דעה מובנית ובלתי מעורערת.

כך שגם ילד המגיע מבית טוב, כאשר יושב בכיתה עם ילדים מבתים אחרים שאינם מאמינים כל-כך בבורא עולם וכדומה, הוא מושפע חס ושלום מאותם ילדים, וכפי שאכן רואים בסקרים שהבאנו בראשית המאמר.

מה גם שבבתי-ספר הכלליים, תלמידים מסוימים מגיעים ממשפחות שאינן מודעות לסכנות האורבות באינטרנט, ולכן אין להם מגבלות על שימוש בו. דבר המשפיע בהכרח על שאר הילדים בכיתה להיסחף אחר סכנות האינטרנט. וזהו

שאלה: **אנו מחנכים את ילדינו בבית לאמונה בבורא לשמירת שבת ולערכים, מה רע אם בבית הספר לא מתמקדים בנושאים אלו? מה שחסר בבית הספר נשלים לו בבית!**

תשובה: ידועים דברי הרמב"ם (הלכות דעות פרק ו הלכה א): "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו, ונוהג כמנהג אנשי מדינתו. לפיכך, צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמד ממעשיהם, ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחושך כדי שלא ילמד ממעשיהם". כלומר, שהסביבה משפיעה על האדם, וכאשר נמצא בסביבה לא טובה, הסביבה בהכרח משפיעה עליו, גם אם לא בטווח המיידי והקצר, אבל

ואם מהו, והוא חי בחברה שאינה מסוכנת לחייו ולשלימות גופו. חברה המנותקת מסמים, סחיטה באיומים, משחקי רולטות מסוכנות, חברות בכתות מסוכנות וכל שאר מרעין בישין אשר לדאבון לבנו מצויים כל כך כאן בארץ בבתי הספר שאינם תורניים

(הרב זמיר כהן בספרו "מפתחות לחיים" עמ' 285).

שאלה: האם הילד לא יתבלבל

בבית ספר הוא שומע על שמירת שבת,

ובבית הוא רואה שההורים לא?

תשובה: חשוב לדעת, שבבתי הספר למתחזקים, מחנכים את הילדים כיצד להתנהל בבית. וכמו שילד לא פונה לאביו ואומר: "אבא מדוע אני הולך לבית ספר ומכין שיעורי בית - ואתה לא", כך אינו מוטרד מדוע האבא ללא כיפה ובבית הספר הולכים עם כיפה. כי הוא יודע, אבא זה אבא, יש לו את ענייניו הפרטיים

(הרב זמיר כהן בראיון לערוץ "הידברות").

מלבד זאת מה שהשימוש ברשתות החברתיות בקרב ילדים בבתי-ספר הכלליים, בארץ ובעולם, גרם למקרים של נידוי חברתי, ואירועים טראגיים של פגיעה עצמית ואובדנות אצל ילדים.

שאלה: יש הנלחצים שאולי על ידי הכנסת הילד לבי"ס תורני, הילד יגדיל את הציפיות בבית. כמו למשל אם ההורים עדיין לא שומרים שבת, או שהילד עם כיפה והאבא ללא.

האם אכן יש מה לחשוש?

תשובה: ראשית, יש לזכור, שגם אם אכן כך יהיה, במקומות רבים הבקשות תהיינה מינימליות וקלות לביצוע, כגון: שאמא תדליק נרות שבת, שאבא יקדש וכדומה. דברים שבדרך כלל גם ההורים נהנים מהם בסופו של דבר.

אולם, לאמיתו של דבר, בוודאי נסכים כולנו, ש"הקרבה" מועטת זו מצד ההורים, כאין וכאפס היא לעומת הרווח האדיר שבילד המחונך לערכי מוסר ולמידות טובות. ילד היודע כיבוד אב

שאלה: האם בתי ספר התורניים, הם בתי ספר פרימיטיביים?

תשובה: חשוב להבהיר שבתי הספר התורניים אינם מוסדות פרימיטיביים, בניגוד לתיאור בו מנסים בתקשורת לצייר, אלא מדובר בבתי ספר אשר מתוקצבים באופן מלא ממשרד החינוך, והם מלאים **חדשנות, טכנולוגיה מתקדמת וחדרי מחשבים** כמקובל בבתי ספר אחרים.

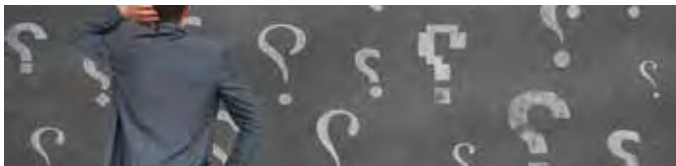
שאלה: האם בבתי ספר אלו המסלול הוא שלאחר מכן הבנים הולכים לישיבות?

תשובה: אחרי שהבן מסיים את בית הספר בגיל 17-18, בוחר באיזה מקצוע שחפץ, ולא מנתבים לישיבות דווקא.

שאלה: האם בבתי ספר אלו מנסים להשפיע על דמות ההורים ועל לבושם?

תשובה: בהחלט לא.

לבתי ספר אלו יש ניסיון רב עם הציבור המתחזק והמסורתי. כל הורה באשר הוא, מתקבל בחיבה והערכה, ואינם מנסים לשנות או להכתיב מה יהיה סגנונו. כך למשל, באסיפת הורים, ניתן לראות אימהות מסורתיות לצד אימהות מתחזקות יותר. אבות החובשים כיפה לראשם לצד אבות שאינם עם כיפה. שני צדדי המטבע הינן הקהל יעד וחלק בלתי נפרד מהנוף של בתי הספר אלו.

התבוללות

וההורים הסבורים כי מה שברור להם שלא עושים, יהיה ברור גם לילד, מופתעים מהעובדה בה בנם בחר בדרך אחרת. הם מוצאים את עצמם במצב של צער עמוק עם המציאות שבנם בחר להתבולל בקרב עמים אחרים בשל חוסר חשיפה ליידע ולערכים יהודיים. הבנה זו מותירה אותם חסרי אונים, ללא יכולת להשפיע על בחירותיו או למנוע את התבוללותו.

מצי שפעמים וההורים אכן מבינים כי בית הספר בו הילד לומד אינו כפי שהיו רוצים מבחינה תורנית, אך מטעמי נוחות וכדומה משאירים אותו שם.

אך הנה, הילד גדל ומתבגר, יוצא לעסקים בחו"ל, ופעמים רבות מכיר שם גויה, ומחליט להינשא לה, ובכך גודע את השושלת היהודית.

**"אין סבב שאנו הולכים
בעולם עם הידברות,
ולא שומעים על הורים
שבורים ורצוצים
שבנם מחליט להינשא לגויה."**

"עכשיו אתה בוכה?!"

הקברות היהודי מחוץ לגבול המדינה, כתוצאה מכך, כל מסע לוויה היה נדרש אישור מיוחד כדי לעבור את הגבול.

אחר מאמצים רבים השיגה הקהילה היהודית אישור תמידי למעבר בין הגבולות בכל לוויה, ללא צורך באישור מיוחד בכל פעם.

אחר זמן, סוחרים ממולחים החלו לנצל אישור זה להברחת סחורות בין הגבולות על ידי ארון מתים.

במהלך אחד מניסיונות ההברחה הללו,

מסופר על הגאון רבי מיכאל דוב ווייסמנדל זצ"ל, שהגיע לפניו אחד הגבירים כשבעיניו דמעות. אחר שהרגיעו מעט, החל הגביר לספר לו שבנו יחידו הכיר גויה וכעת החליט להינשא לה, ובכך ייגדע כל השושלת היהודית שלו ולא יישאר לו זרע יהודי בעולם. ה' ירחם.

הרב הקשיב בקשב רב לגביר. הרכין את ראשו. ולאחר שתיקה קצרה פנה אליו: אספר לך סיפור. באחת מהערים בממלכה האוסטרו-הונגרית, היה בית

בוכים בעת העברת הארון, השומר לא היה דורש לפתוח אותו, וממילא חייכם היו ניצלים...”

החזיר הרב את מבטו אל האורח המיוסר, ואמר לו בנימה של צער:

**“עכשיו אתה בוכה? עכשיו כבר מאוחר!
היה לך לבכות עליו כבר בעודו ילד -
שיתחנך על ברכי היהדות והחינוך
התורני. אילו היית בוכה אז ומכניסו
לחינוך תורני, לא היית בוכה עכשיו...”**

הבחין אחד השומרים כי המלווים צוחקים ביניהם, דבר שעורר לו חשד. מיד ביקש לפתוח את הארון, וסחורה יקרה התגלתה לנגד עיניו...

המברייחים נתפסו ולאחר מספר ימים הובאו לפני המושל למשפט.

במהלך תחינתם להקלה, התחננו הסוחרים למושל בדמעות, מחשש לעונש הקשה של גלות לסיביר.

השיב להם המושל: “עכשיו אתם בוכים? עכשיו כבר מאוחר! אילו הייתם

"מערכת החינוך הממלכתית גזלה ממני את הזהות היהודית שלי!"

ח"כ גלית דיסטל אטבריאן, הליכוד.
"ועדת החינוך והספורט", 12.02.24

ההורים בישראל טוענים את אותו דבר. אני יושבת פה ואומרת בכאב עמוק: רק בגיל מאוחר למדתי שהיהדות היא לא "האם מכניסים חמץ לבית חולים בפסח", והיהדות היא לא "האם אנחנו נוסעים בשבת או אין תחבורה ציבורית בשבת".

היהדות היא דינמיט! היא דינמיט מטאפיזי. רוחני. לוגי!

בקוריאה הדרומית הכניסו את לימוד התלמוד. התלמוד זה חדר כושר ללוגיקה, למה זה נשלל ממני?! למה אני לא ידעתי עד גילי המאוחר

"מערכת החינוך הממלכתית גזלה ממני את הזהות שלי! ולא רק שהיא גזלה ממני את הזהות שלי, מה שקורה עכשיו חמור פי אלף. אם אני יצאתי אחרי 12 שנות לימוד, בורה לחלוטין לגבי: 'מי אני? מאין באתי? לאן אני הולכת? מה הקולקטיב? למה אני פה בכלל?'. בורה לחלוטין. לחלוטין!

היום הנתונים חמורים פי אלף!

אני קוראת את הנתונים לפיהם רוב מכריע של המורים בישראל טוענים שאין מספיק לימוד או זהות יהודית בבתי הספר בישראל, ורוב מכריע של

הייתי כל כך צמאה ליידע, אחרי 12 שנות לימוד עקרות. כלום!
פילוסופיה מטאפיזית, פילוסופיה של הדת, פילוסופיה של המזרח - כאבק לעומת היהלום שאנחנו יושבים עליו וקוברים אותו! והילדים שלנו לא יודעים מה זה להיות יהודי! אין להם מושג!

אני לומדת היום ואומרת: אלוקים, אם רק הייתי יודעת את זה בגיל יותר צעיר. זה חוסן! זה זהות! זה שורשים!!!
...היהדות זה לא "האחר או אני", או הגישה הפרוגרסיבית למשנה ולתנ"ך. היהדות זה אמת נצחית! אנחנו יושבים על אמת נצחית. אנחנו יושבים על יהלום, והגיע הזמן שננגיש את היהלום הזה, את היידע הזה, את הרוחניות הזו, שיש בה אנושיות, שיש בה את הבסיס של המוסר האוניברסלי היום. ואנשים לא יודעים. גדלים פה אנשים שחושבים שהזהות שלהם זה שהם אוהבים פיצה..."

שהיהדות אומרת לנו שאנחנו לא יצורים גשמיים שעוברים חוויה רוחנית, אלא יצורים רוחניים שעוברים פה כרגע חוויה גשמית!?

ביהדות יש פילוסופיה. רוחניות. מדע. המדע היום מתקרב ליהדות עד לתפיסת חלקיק האטום. מדובר פה באוצר של ידע גלום. ביהלום!

...אנשים לא יודעים מה יש שם. לא יודעים. גדל פה דור אחרי דור: "בזר!"
ויש לזה משמעות לא רק שכלית, ולא רק רוחנית: הזהות הזו. שימו לב מה קורה בעזה, שימו לב מה קורה בחמאס. יש להם כוח אינסופי: הם גאים במוות שלהם, הם גאים בעוני שלהם, הם גאים בסבל שהם עוברים. למה? כי יש להם "אללה".

לנו קטעו את השורשים מתחת לרגליים!
יושבים פה ואומרים לי שהלימוד של היהדות זה מה? ישראליות ויהדות ביחד?! קולנוע עברי ישראלי, לעומת המלבי"ם הרמח"ל, האר"י הקדוש?! אתם יודעים איזה עולמות יש שם!

זמן שיגור החץ

שגדל, אין להורים השפעה עליו, ולא יוכלו לשנותו, כדוגמת החץ שהשתחרר מהקשת ומסלולו נקבע.

ומהו באמת הזמן הקריטי ביותר במסע החינוכי של הילד?

בעת בחירת בית הספר עבורו!

שכן רק כאשר שולחם לחינוך תורני כבר מעודם רכים וצעירים לימים, יכול להצליח בחינוכו ולראות מהם נחת, כדוגמת ה'עץ' שרק בעודו קטן ורך ניתן ליישרו, וכדוגמת יריית ה'חץ' שרק לפני שיגורו ניתן לכוונו למטרה הרצויה...

"כַּחֲצִים בֵּיד גְבוּר, כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים" (תהלים

קכז, ד) -

כאשר הגיבור תופס קשת וחץ בידו, בזמן שהחץ עדיין בידו, יכול לכוונו לעבר המטרה הרצויה. **אך ברגע שהחץ משתחרר, מסלולו נקבע.**

ומלמדים חז"ל, שכך הם בני הנעורים: בזמן שהילד צעיר, הוא ברשות ההורים, הם עדיין מחזיקים ומאכילים אותו ואינו יכול להסתדר בלעדיהם, ואז בידם היכולת לעצב את אישיותם, להשפיע על עתידם, ולנווט לנתיבים מוסריים וערכיים, בדומה להכוונת מעוף החץ. אך אחר

מחפשים בית ספר תורני לילדיכם?

צרו קשר בטלפון עם ארגון
"לב לאחים" 1800-550-300

וגקבלו אלף ג'ולאק:

- מידע מקיף על בתי ספר תורניים באזור מגוריכם
- הכוונה וייעוץ בבחירת בית הספר המתאים ביותר לילדיכם
- ליווי ותמיכה לאורך כל תהליך הרישום

נפניגס אגהאזכג?

שתפו והעבירו אותה הלאה
לחברים או בני משפחה שיכולים
להפיק מכך תועלת!

**לקבלת חוברת
מודפסת**

K50006666@gmail.com

בני נוער בישראל ניצבים בפני אתגרים לא פשוטים במציאות המשתנה של המאה ה-21.

מגמות מדאיוגות מתגלות בקרב תלמידים במחקרים ובסקרים של שתיית אלכוהול, שימוש בחומרים מסוכנים, נשיאת נשק, ואלימות. אף יותר מכך, לא מעטים חשים חוסר תחושת מוגנות בבית הספר עצמו.

התרבות הפופולרית והליברליזם החודרים אל תוך מערכת החינוך הממלכתית מובילים רבים מהם לתחושת ריקנות ונטול זהות ושורשים.

החוברת שלפניכם מציגה נתונים וממצאי מחקר הסוקרים את אתגרי המערכת החינוכית בישראל במאה ה-21, ומציעה פתרונות מעשיים להורים לאור התקופה.

אנו תקווה שתמצאו בחוברת זו מידע מקיף ומועיל לבחירת מסלול החינוך הנכון עבור ילדיכם.